

Masarykova univerzita v Brně
Ekonomicko-správní fakulta

Seminární práce ze Základů firemních financí

Téma: Základní zdroje finančních informací o podniku
(rozvaha a výkaz zisků a ztrát)

Zpracovala: Jana Figlová
Kateřina Kramářová
Jana Neubauerová

Datum prezentace: 24. března 2004

V Brně dne

.....

Podpis

Obsah

1 Úvod	1
1.1 Problematika seminární práce	1
1.2 Cíl seminární práce	1
2 Hlavní část	2
2.1 Účetní výkazy	2
2.2 Rozvaha (bilance)	2
2.2.1 Struktura rozvahy (bilance)	3
2.2.2 Ukázka rozvahy konkrétního podniku	4
2.3 Výkaz zisků a ztrát (výsledovka)	4
2.3.1 Struktura výkazu zisků a ztrát	5
2.3.2 Ukázka výsledovky konkrétního podniku	7
3 Závěr	8
3.1 Základní pojmy a shrnutí řešené problematiky	8
3.2 Otázky k opakování	8
4 Použité prameny	9
5 Přílohy	9

1 Úvod

1.1 Problematika seminární práce

Předmětem naší seminární práce do předmětu Základy firemních financí jsou zdroje finančních informací o podniku.

1.2 Cíl seminární práce

Cílem naší seminární práce je seznámení se základními zdroji finančních informací o podniku, především tedy s rozvahou a výkazem zisků a ztrát a se základními pojmy vztahujícími se k tomuto tématu.

Problematika naší seminární práce zahrnuje účetní výkazy, které jsou sestavovány v rámci *účetní závěrky*. Cílem tohoto završení účetních prací uskutečněných v uplynulém účetním období je podání informací o věrném obrazu společnosti, tzn. o stavu jejího majetku k určitému dni, o výsledku hospodaření za vykazovaný časový interval a o změnách ve finanční situaci.

V této práci se zaměříme na dva ze tří základních účetních výkazů, které jsou součástí účetní závěrky, a sice na rozvahu (bilanci) a výkaz zisků a ztrát (výsledovku). Třetí část účetní závěrky je *příloha*, o které se pouze zmíníme v rámci vysvětlování základních pojmů v závěru práce.

Hlavní část práce jsme rozdělily na tři části: první je obecná část o účetních výkazech, druhá část je věnovaná rozvaze a třetí část se zabývá výkazem zisku a ztráty. Zaměřily jsme se na základní vymezení těchto výkazů a klíčových pojmů s nimi souvisejících. Teoretickou část jsme doplnily o tabulkové znázornění obecné rozvahy a výkazu zisku a ztráty a pro představu jsme uvedly tyto výkazy z praxe.

Cílem naší seminární práce je přinést základní poznatky týkající se sestavování účetních výkazů podniku. Tyto poznatky by měly být dostatečné na to, aby na jejich základě bylo možno charakterizovat účetní závěrku a její účel, popsat strukturu rozvahy a výkazu zisků a ztrát, sestavit rozvahu a výkaz zisků a ztrát s jejich náležitostmi, umět vyčíst z těchto účetních výkazů základní informace o daném podniku apod.

Po hlavní části práce následuje závěr, ve kterém jsou uvedeny klíčové pojmy týkající se tohoto tématu, jsou zde shrnuty základní poznatky námi řešené problematiky a zadány otázky k opakování.

Pojmy, které jsou v rámci našeho zpracování napsány kurzívou, jsou abecedně vysvětleny v závěru práce.

2 Hlavní část

2.1 Účetní výkazy

Účelem účetních výkazů je podat informace o stavu majetku podniku a zdrojích jeho krytí, o jeho výsledku hospodaření a finanční situaci jak managementu podniku, tak externí subjekty jako jsou např. akcionáři, banky, statistické úřady, státní orgány, veřejnost apod. Tyto výkazy jsou součástí účetní závěrky, která se sestavuje k poslednímu dni *účetního období* (řádnná), k *rozvahovému dni* (mimořádná) a ve zvláštních případech v průběhu účetního období (mezitímní).

Podnikatelé mohou sestavovat účetní výkazy buď v plném rozsahu (tuto povinnost mají podniky podléhající *audit*) nebo ve zjednodušeném rozsahu.

Postup sestavování účetních výkazů a závěrky je dán opatřením ministerstva financí.

2.2 Rozvaha (bilance)

Rozvaha je účetní výkaz, který tvoří páteř *účetní závěrky*. Podstatou rozvahy je podávat souhrnně přehled o stavu majetku, a to z pohledu jeho druhů (složení) a zdrojů krytí (z hlediska vlastnictví) k *rozvahovému dni*.

Nezbytným předpokladem pro sestavení rozvahy je vyúčtování všech účetních případů do období, s nímž hospodářsky souvisejí.

Údaje rozvahy, tzn. jednotlivé rozvahové položky, navazují na konečné stavy nejen syntetických účtů, ale i skupinových účtů či naopak na analytické účty. Případně se ve vybraných případech vychází ze součtu několika syntetických nebo analytických účtů nebo ze součtu syntetických účtů v rámci účtových skupin.

V rozvaze je **majetek** (také závazky) členěn na dlouhodobý a krátkodobý (stálá aktiva a oběžná aktiva). Rozhraním je období delší než jeden rok (období delší než dvanáct měsíců).

U jednotlivých aktiv se vykazuje jejich brutto stav, korekce představovaná oprávkami a opravnými položkami k příslušné majetkové položce, netto stav majetkové položky za běžné období a netto stav majetkové položky za předcházející účetní období. Údaj za předcházející účetní období umožní ihned provést srovnání za dvě po sobě jdoucí účetní období a je základem pro finanční analýzu.

Pasiva se v rozvaze člení podle zdrojů krytí – podle vlastnictví. Toto kritérium umožňuje vyčlenit dvě základní skupiny zdrojů - vlastní a cizí.

Rozvaha vyjadřuje stav aktiv a pasiv k určitému datu. Podle časového okamžiku sestavení rozeznáváme rozvahu:

- **zahajovací**: sestavuje se při vzniku společnosti a obsahuje aktiva vložená vlastníky a odpovídající zdroje na straně pasiv

- **počáteční**: sestavuje se na začátku nového *účetního období*

- **konečná**: sestavuje se k poslednímu dni každého účetního období a při ukončení činnosti podniku. Konečná rozvaha vyjadřuje stav majetku po přeměnách v hospodářském cyklu.

- **mimořádná**: na rozdíl od předchozích rozvah (tzv. řádných) se sestavuje v průběhu účetního období, nepravidelně, při takových situacích, které se běžně

v hospodářském životě firem nevyskytují. Povinnost sestavit mimořádnou rozvahu vzniká např. ke dni zrušení podniku bez likvidace, ke dni předcházejícímu den vstupu do likvidace nebo den účinnosti prohlášení konkurzu nebo vyrovnání a ke dni skončení likvidace nebo zrušení konkurzu

- mezitímní: rozvaha sestavena k jinému dni než ke konci rozvahového dne (je součástí mezitímní účetní závěrky). V těchto případech se neuzavírají účetní knihy a není potřeba dělat inventarizaci

Základem pro sestavení rozvahy je **bilanční rovnice** vyjadřující rovnováhu aktiv a pasiv:

$$\sum \text{AKTIVA} = \sum \text{PASIVA}$$

Rozvaha může být podnikateli sestavována buď v plném nebo ve zjednodušeném rozsahu. Rozvahu v plném rozsahu předkládají povinně ty účetní jednotky, které podléhají podle zákona o účetnictví auditu tj.:

- akciové společnosti
- ostatní obchodní společnosti a družstva
- zahraniční osoby, které podnikají na území ČR
- fyzické osoby, které účtují v soustavě podvojného účetnictví
- účetní jednotky, kterým tuto povinnost stanoví zvláštní právní předpis

Hospodářské operace uskutečněné v podniku lze sledovat přímo v rozvaze a to změnou stavu příslušných aktiv a pasiv. Po každé operaci je nutno sestavit novou rozvahu, ve které je zachycena změna rozvahového stavu příslušných položek.

Příklad: Firma nakoupila nový stroj, ale fakturu neproplatí ihned (jde o pořízení dlouhodobého majetku na obchodní úvěr).

Řešení: O hodnotu stroje se zvýší stálá aktiva v rozvaze a současně i závazky na straně pasiv.

Rozvaha (A+ = P+)	
Majetek +	Závazky +
Aktiva celkem: zvýšení	Pasiva celkem: zvýšení

2.2.1 Struktura rozvahy (bilance)

ROZVAHA	
Aktiva	Pasiva
Stálá aktiva <ul style="list-style-type: none"> - dlouhodobý nehmotný majetek - dlouhodobý hmotný majetek - dlouhodobý finanční majetek Oběžná aktiva <ul style="list-style-type: none"> - zásoby - materiál - nedokončená výroba a polotovary - výrobky - zvířata - zboží 	Vlastní kapitál <ul style="list-style-type: none"> - základní kapitál - kapitálové fondy <ul style="list-style-type: none"> - emisní ážio - ostatní kap. fondy - fondy ze zisku <ul style="list-style-type: none"> - zákonný rezervní fond - statutární a ostatní fondy - hospodářský výsledek

<ul style="list-style-type: none"> - poskytnuté zálohy na zásoby - dlouhodobé pohledávky - krátkodobé pohledávky - finanční majetek <ul style="list-style-type: none"> - peníze - účty v bankách - krátkodobý finanční majetek - nedokončený krátkodobý finanční majetek <p>Ostatní aktiva</p> <ul style="list-style-type: none"> - přechodná aktiva – přechodné účty aktiv - dohadné účty aktivní 	<ul style="list-style-type: none"> - výsledek hospodaření minulých let - výsledek hospodaření běžného účetního období <p>Cizí zdroje</p> <ul style="list-style-type: none"> - rezervy - dlouhodobé závazky - krátkodobé závazky - bankovní úvěry a výpomoci <p>Ostatní pasiva</p> <ul style="list-style-type: none"> - přechodná pasiva - přechodné účty pasiv - dohadné položky pasivní
---	--

2.2.2 Ukázka rozvahy konkrétního podniku

Podnik: Škoda auto a. s.

Rozvaha k 31. 12. 2002 [v tis. Kč]

	4/2002	3/2002	2/2002	1/2002
AKTIVA CELKEM	2929666	4396819	6070526	7225870
Stálá aktiva	381377	388909	395316	390449
Oběžná aktiva	2528712	3664704	5310557	6475460
Finanční majetek	598266	645930	657903	851990
PASIVA CELKEM	2929666	4396819	6070526	7225870
Cizí zdroje	1928838	3240740	4692170	6052617
Dlouhodobé závazky	110589	122170	125853	125620
Bankovní úvěry a výpomoci	427	462	632	45386

2.3 Výkaz zisků a ztrát (výsledovka)

Výkaz zisku a ztráty nám poskytuje informace o nákladech, výnosech a výsledku hospodaření podniku za určité období. Podniky, které podléhají auditu vyplňují výkaz v plném rozsahu, zatímco ostatní podniky, ve zjednodušeném rozsahu. Stupňovité uspořádání výkazu zisku a ztrát umožňuje postupně vypočítat obchodní marži, přidanou hodnotu a výsledky hospodaření z jednotlivých fází podnikové činnosti.

Obchodní marže představuje hrubý výsledek z prodeje zboží. Vzniká porovnáním tržeb z prodeje zboží a pořizovací ceny prodávaného zboží. Tento ukazatel má smysl pouze u obchodních společností. Vyjadřuje částku, z níž mohou být uhrazeny další náklady.

Přidaná hodnota má již podstatně vyšší vypovídací schopnost, protože vedle obchodní marže bere v úvahu ještě souhrn výkonů (tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb, změnu stavu vnitropodnikových zásob a aktivací) a výkonovou spotřebu (náklady vynaložené na energii, materiál, služby)

Osobní náklady, daně (s výjimkou daní s příjmů), odpisy dlouhodobého majetku, výsledek z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu spolu s přidanou hodnotou vytvářejí *provozní hospodářsky výsledek*.

Hospodářsky výsledek z finančních operací také vzniká z dílčích výsledků:

- tržby z prodeje cenných papírů a vkladů snížené o cenu prodaných cenných papírů a vkladů
- výnosy z finančních investic (dlouhodobého finančního majetku), výnosy z krátkodobého finančního majetku a zúčtování rezerv do finančních výnosů – snížené o finanční náklady, na vrub nichž byly tvořeny rezervy.
- výsledný vztah z tvorby opravných položek ve finanční sféře
- rozdíl mezi výnosovými a nákladovými úroky, mezi ostatními finančními výnosy a náklady

Před stanovením **hospodářského výsledku za běžnou činnost** zahrnuje výkaz zisku a ztrát ještě daň z příjmů za běžnou činnost, a to jak splatnou, tak případně odloženou.

V poslední části výkazu je porovnání mimořádných výnosů a mimořádných nákladů a započítání daně z příjmů z mimořádné činnosti jak splatné, tak případně i odložené a vyčíslení mimořádného hospodářského výsledku.

Hospodářský výsledek za účetní období je úhrnný, po zdanění, tj. disponibilní, určený k rozdělení.

Hospodářský výsledek před zdaněním je položka, která váže na daňové přiznání poplatníka. Účetnictví, které se u nás využívá, je založeno primárně na zabezpečení potřeb finančního řízení, nikoliv daní. Výše daňového základu pro výpočet daně z příjmů nevyplývá z účetních údajů přímo, daňový základ se vypočte mimo systém účetnictví, a to úpravou účetního hospodářského výsledku o částky, které nelze podle zákona o daních z příjmů uznat za základ vynaložený na dosažení, zajištění a udržení příjmů, o příjmy zdaněné již u plátce, o další připočitatelné a odpočitatelné položky a slevy na daních.

2.3.1 Struktura výkazu zisků a ztrát

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY	
I.	Tržby za prodej zboží
A	Náklady vynaložené na prodané zboží
+	Obchodní marže
II.	Výkony
II.1	Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb
2.	Změna stavu zásob vlastní činnosti
3.	Aktivace
B.	Výkonová spotřeba
B.1.	Spotřeba materiálu a energie
2.	Služby
+	Přidaná hodnota
C.	Osobní náklady

C.1.	Mzdové náklady
2.	Odměny členům orgánů společnosti a družstva
3.	Náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění
4.	Sociální náklady
D.	Daně a poplatky
E.	Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
III.	Tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu
III.1.	Tržby z prodeje dlouhodobého majetku
2.	Tržby z prodeje materiálu
F.	Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku a materiálu
F.1.	Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku
2.	Prodaný materiál
G.	Změna stavu rezerv a opravných položek v provozní oblasti a komplexních nákladů příštích období
IV.	Ostatní provozní výnosy
H.	Ostatní provozní náklady
V.	Převod provozních výnosů
I.	Převod provozních nákladů
*	Provozní výsledek hospodaření
VI.	Tržby z prodeje cenných papírů a podílů
J.	Prodané cenné papíry a podíly
VII.	Výnosy z dlouhodobého finančního majetku
VII.I	Výnosy z podílů v ovládaných a řízených osobách a v účetních jednotkách pod podstatným vlivem
2.	Výnosy z ostatních dlouhodobých cenných papírů a podílů
3.	Výnosy z ostatního dlouhodobého finančního majetku
VIII.	Výnosy z krátkodobého finančního majetku
K.	Náklady z finančního majetku
IX.	Výnosy z přecenění cenných papírů a derivátů
L.	Náklady z přecenění cenných papírů a derivátů
M.	Změna stavu rezerv a opravných položek ve finanční oblasti
X.	Výnosové úroky
N.	Nákladové úroky
XI.	Ostatní finanční výnosy
O.	Ostatní finanční náklady
XII.	Převod finančních výnosů
P.	Převod finančních nákladů
*	Finanční výsledek hospodaření
Q.	Daň z příjmů za běžnou činnost
Q.1.	- splatná
2.	- odložená
*	Výsledek hospodaření za běžnou činnost
XIII.	Mimořádné výnosy
R.	Mimořádné náklady
S.	Daň z příjmů z mimořádné činnosti
S.1.	- splatná
2.	- odložená
*	Mimořádný výsledek hospodaření
T.	Převod podílu na výsledku hospodaření společníkům (+/-)
*	Výsledek hospodaření za účetní období (+/-)

2.3.2 Ukázka výsledovky konkrétního podniku

Podnik: Škoda auto a. s.

Výkaz zisků a ztrát k 31. 12. 2002 [v tis. Kč]

	4/2001	3/2001	2/2001	1/2001
Výkony a prodej zboží	6207259	3713147	2451120	1122776
Přidaná hodnota	747350	327554	193723	92419
Odpisy nehmot. a hmotného inv. majetku	29155	22219	15187	7706
Tvorba rezerv, oprav. položek a čas. rozlišení prov. nákladů	198020	67600	48300	13500
Provozní hospodářský výsledek	4778	14850	26570	20368
Hospodářský výsledek z finančních operací	11615	-8110	-8150	-12727
Hospodářský výsledek za účetní období	11069	20415	32374	21575

3 Závěr

3.1 Základní pojmy a shrnutí řešené problematiky

audit = vyjádření názoru auditora, zda údaje účetní závěrky a výroční zprávy za ověřované období odpovídají požadavkům na ně kladeným (tzn. věrné zobrazení stavu majetku a závazků, rozdílu majetku a závazků, úplné, průkazné a správné účetnictví apod.)

aktiva = majetek podniku

obchodní marže = hrubý výsledek z prodeje zboží, vzniká porovnáním tržeb z prodeje zboží a pořizovací ceny prodávaného zboží.

provozní hospodářský výsledek = přidaná hodnota + osobní náklady, daně (s výjimkou daní s příjmů), odpisy dlouhodobého majetku, výsledek z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu

přidaná hodnota = obchodní marže + souhrn výkonů (tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb, změnu stavu vnitropodnikových zásob a aktivací) a výkonové spotřeby (náklady vynaložené na energii, materiál, služby)

pasiva = zdroje krytí majetku podniku

rozhaha = bilance zahrnující stav aktiv a pasiv k určitému datu

rozhahový den = např. den zrušení podniku bez likvidace, den předcházející dni vstupu do likvidace, den zpracování návrhu na rozdělení likvidačního zůstatku v případě zrušení podniku likvidační apod.

účetní období = dvanáct po sobě jdoucích měsíců, začíná prvním dnem v měsíci

účetní závěrka = završení procesu zpracování účetních informací za účetní období, výstup z účetních knih, které jsou sestavovány účetní jednotkou. Představuje oficiální ověřenou a schválenou bázi základních ekonomických údajů, na základě kterých lze hodnotit, analyzovat a posuzovat kvalitu a finanční pozici účetní jednotky.

výkaz zisků a ztrát = udává informace o nákladech, výnosech a výsledku hospodaření podniku za určité období

3.2 Otázky k opakování

1. Jaké existují účetní výkazy a jaký je jejich význam.
2. Jaká je základní struktura rozvahy.
3. Jaká je základní struktura výkazu zisků a ztrát.
4. Jaké jsou složky aktiv.
5. Jaké jsou složky pasiv.

4 Použité prameny

- SEDLÁČEK, J.: *Základy finančního účetnictví I.* 1. vyd. Brno : Vydavatelství MU, 2003. 208 s. ISBN 80-210-3161-1.
- BŘEZINOVÁ, H.: *Účetní závěrka.* 1. vyd. Praha : GRADA Publishing, spol. s r. o., 2001. 182 s. ISBN 80-247-0086-7.

5 Přílohy

Rozvaha a výsledovka konkrétní firmy:

Obchodní jméno: Technické služby města Liberce a.s.

Sídlo společnosti: Erbenova 376, 460 08 Liberec 8

IČO: 25007017

Právní forma: akciová společnost

Příloha č. 1 – Rozvaha firmy TSML a. s.

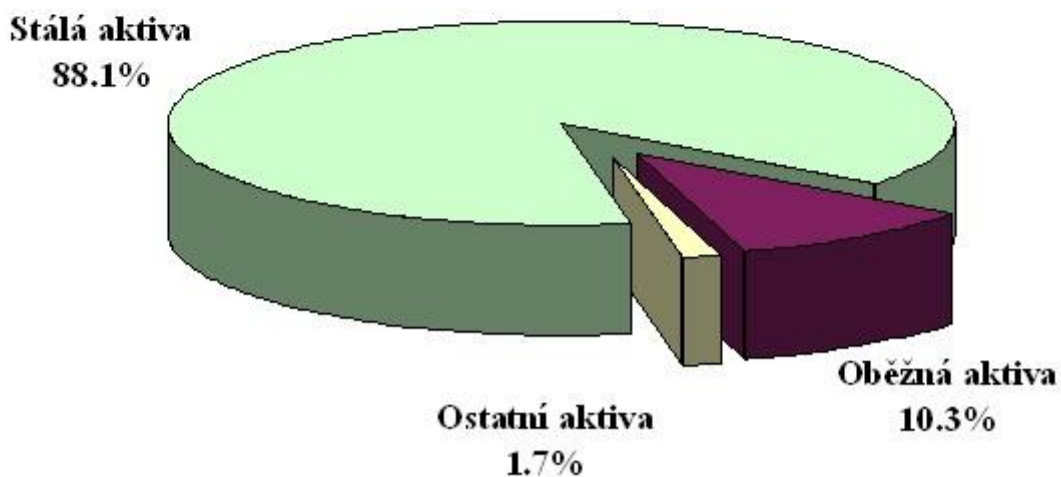
Příloha č. 2 – Výkaz zisků a ztrát firmy TSML a. s.

Příloha č. 1

ROZVAHA k 31.12.2002

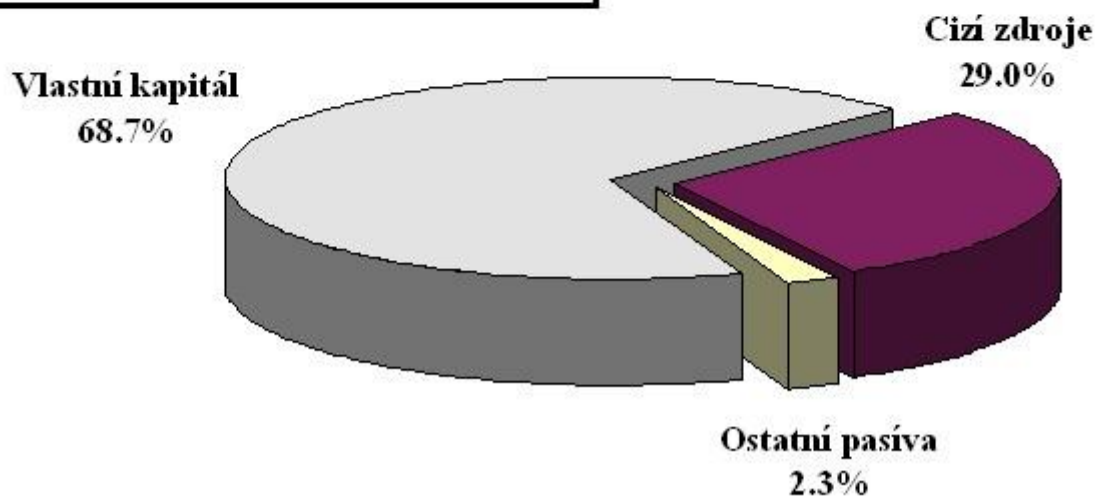
AKTIVA		číslo řádku	Stav k 31.12.2002	Stav k 31.12.2001
Aktiva celkem		1	374 922	400 134
A	Pohledávky za upsané jmění	2	0	0
B	Stálá aktiva	3	330 128	340 873
B.I.	Nehmotný investiční majetek	4	2 559	2 444
B.II.	Hmotný investiční majetek	12	326 719	337 579
B.III.	Finanční investice	22	850	850
C	Oběžná aktiva	28	38 539	55 262
C.I.	Zásoby	29	6 382	3 032
C.II.	Dlouhodobé pohledávky	36	0	0
C.III.	Krátkodobé pohledávky	42	10 861	14 434
C.IV.	Finanční majetek	51	21 296	37 796
D	Ostatní aktiva	55	6 255	3 999
D.I.	Časové rozlišení	56	5 728	3 611
D.II.	Dohadné účty aktivní	60	527	388

Základní struktura aktiv

PASIVA		číslo řádku	Stav k 31.12.2002	Stav k 31.12.2001
Pasiva celkem		61	374 922	400 134
A	Vlastní kapitál	62	257 722	260 076
A.I.	Základní kapitál	63	209 086	209 086
A.II.	Kapitálové fondy	66	0	0
A.III.	Fondy ze zisku	71	44 813	44 993
A.IV.	Hospodářský výsledek minulých let	75	2 188	9 777
A.V.	Hospodářský výsledek běžného období	78	1 634	-3 781
B	Cizí zdroje	79	108 621	135 016
B.I.	Rezervy	80	0	0
B.II.	Dlouhodobé závazky	84	5 445	17 445
B.III.	Krátkodobé závazky	91	17 079	21 482
B.IV.	Bankovní úvěry a výpomoci	101	86 097	96 089
C	Ostatní pasiva	105	8 579	5 042
C.I.	Časové rozlišení	106	6 673	2 872
C.II.	Dohadné účty pasivní	110	1 906	2 170

Základní struktura pasiv

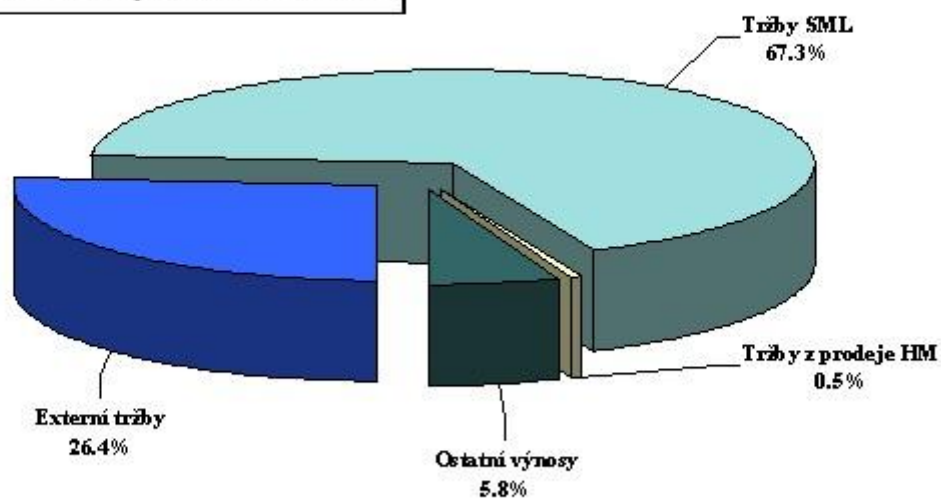

Příloha č. 1

VÝSLEDOVKA k 31.12.2002

Položka	2002	2001	Rozdíl	Index
Skupiny nákladů a výnosů				
Materiálové náklady	33 407	33 793	-387	98.9%
PHM a paliva	6 192	7 098	-906	87.2%
Energie	10 220	10 583	-363	96.6%
Opravy	4 127	1 493	2 633	276.3%
Služby	75 929	56 948	18 981	133.3%
Mzdové náklady	30 518	29 675	843	102.8%
Zdravotní a sociální pojištění	10 634	10 266	368	103.6%
Sociální náklady	1 079	1 022	58	105.6%
Zůstatková cena HM	48	9 557	-9 509	0.5%
Odpisy	21 155	21 159	-4	100.0%
Finanční náklady	9 817	10 541	-724	93.1%
Ostatní náklady	3 053	2 743	310	111.3%
Externí tržby	54 816	51 198	3 619	107.1%
Tržby SML	139 810	128 594	11 216	108.7%
Tržby z prodeje HM	1 135	4 706	-3 571	24.1%
Ostatní výnosy	12 052	6 601	5 451	182.6%
Souhrny				
Náklady celkem	206 179	194 879	11 300	105.8%
Výnosy celkem	207 813	191 099	16 715	108.7%
Přidaná hodnota	71 745	74 414	-2 670	96.4%
Hospodářský výsledek	1 634	-3 781	5 415	-43.2%
Personální				
Počet pracovníků	145.0	160.6	-15.6	90.3%
Celkový fond práce [hodina]	261 034	281 484	-20 450	92.7%
Průměrná mzda	17 541	15 401	2 140	113.9%
Ukazatele				
Přidaná hodnota / pracovník	494.9	463.4	31.4	106.8%
Přidaná hodnota / hodina	274.8	264.4	10.5	104.0%
Přidaná hodnota / výnosy celkem	34.2%	37.1%	-2.9%	92.2%
Materiálové náklady / náklady celkem	16.2%	17.3%	-1.1%	93.4%
Služby / náklady celkem	36.8%	29.2%	7.6%	126.0%
Mzdové náklady / náklady celkem	14.8%	15.2%	-0.4%	97.2%

Struktura a výnosů roku 2002

Struktura nákladů roku 2002

